

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS- PRIJS

Voor de Stad. . . 12.
Franco per post. . . 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

In ons nummer van den 3 augustus II. hebben wij eenen blik geslagen op de noodlottige gevolgen, welke gebrek aan werk en verdienste onder de arbeidende klassen te weeg brengt. Van verschillende zijden zijn wij ontwaard geworden, dat ons artikel deelneming gevonden had, en zoo wij nogmaals op dat onderwerp terugkomen, worden wij daartoe door twee beweegredenen aangespoord: de eerste is de naderende winter, de tweede de ophanden zijnde vergadering der Staten-Generaal.

Algemeen wordt erkend dat de oogst dit jaar gelukkig en overvloedig is uitgevallen, de prijzen der verschillende levensmiddelen hebben dan ook eene niet onaanzienlijke vermindering ondergaan. Maar is uit die gelukkige omstandigheid wezenlijk beterschap ontstaan? Helaas neen. Wij zeiden het den 3 augustus, en herhalen het nogmaals, dat de levensmiddelen al goedkoop worden, wanneer de gemeene man niet in staat is, zich dezelve aan te schaffen, doordien hij nergens gelegenheid vindt, om door werk en arbeid het noodige tot die aanschaffing te verdienen? En om overtuigd te zijn, dat zulks maar al te zeer het geval is geweest en nog is, behoeft men slechts de oogen rondom zich te slaan. De zomer is voorbij en er zijn geene middelen tot verdiensten voor den ambachtsman geweest. Wel ver van iets voor den winter te kunnen overleggen, is hij den ganschen zomer door te kort geschoten, en ziet met angst den winter te gemoet. Doch indien zulks in mindere of meerdere mate het geval is door het gansche land, mag vooral de Provincie Noord-Brabant onder de ongelukkigste gerekend worden, en onder die ongelukkigsten bekleedt dan hare hoofdstad misschien wel de eerste plaats. Daar kwijnt handel en nijverheid (1), en ofschoon het niet ontkennd mag worden dat het ongelukkig stelsel van stedelijke belastingen daartoe veel, zeer veel toebrengt, het gebrek aan werk, hetwelk door verschillende oorzaken, hier meer dan elders, nadeelig werkt is daarvan toch de aller-eerste oorzaak.

Bedroevend is het voor ons Nederlanders, wanneer wij zien wat in andere landen, in Frankrijk en vooral in België gedaan wordt, om door noodzakelijke of zelfs nog maar nuttige werken, ten ledige handen werk te verschaffen, ten einde zooveel mogelijk het pauperismus te keer te gaan en den behoeftige te laten verdienen wat men hem toch anderzins

geven moet. Bij ons echter wordt er niet aan gedacht, ofschoon er nog zooveel konde gedaan worden, wat niet alleen nuttig maar ook noodzakelijk is. Wij behoeven slechts te wijzen op zoo vele inculte gronden, welke nog ontgind kunnen worden; en dan tot onze provincie overgaande, wijzen wij steeds met droefheid op de hooge noodzakelijkheid van een uitwateringskanaal, welks gemis meer en meer het aanzienlijkst gedeelte dezer Provincie in den grond boort, haar in den staat van verval en toenemende armoede houdt en allen weg tot opbeuring en herstel ongenadig afsnijdt. Van jaar tot jaar wordt de verschrikkelijke ramp, welke haar teistert, grooter en niemand denkt er aan haar te redden. Nog bedroevender en hartgrievender is die stiefmoederlijke behandeling, wanneer men bedenkt dat elders miljoenen, op de gansche natie geheven, worden besteed om onzekere, althans nog verwijderde voordeelen te behalen, terwijl men hier, met betrekkelijk geringe kosten, de helft eener provincie van eenen gewissen ondergang redden kan en van de uitgegevene gelden al dadelijk woeker winst kan trekken; en nu het verwijt op de schatkist kleeft, dat zij zich verrijken moet van gelden, geheven van landerijen, welke niet eens het bedrag der belasting opbrengen, en de eigenaars toch maar tot betaling gedwongen zijn. Zal die toestand nu nog langer moeten duren? Zal men liever zien, dat de hoofdstad met een groot gedeelte eener aanzienlijke provincie onder de slagen eener onvermijdelijke kwaal wegwijne, en te vergeefs met wanhopige krachten tegen eenen wissen ondergang worstele, tot dat eindelijk geen middel van redding meer overblijft? Verschrikkelijk is gewis de verantwoordelijkheid van degenen, die door hunne wederspanningheid en onwil eene gansche provincie aldus offeren.

Moge toch de regering de oogen openen. Zij weet hoe noodzakelijk voorziening gevorderd wordt; zij weet hoe bereidvaardig men in de provincie is, om het zijne tot de daartelling van eene zoo dringend noodzakelijke uitwatering bij te dragen, mogt zij nu ook eens inzien, dat zoo zij nu goed mogt vinden handen aan het werk te slaan, een dubbel nuttig doel bereikt zoude worden, wijl aan duizende handen, die naar werk smachten en het niet kunnen krijgen, eene eerlijke bete broods zou verschaff worden. En wanneer de regering daartoe mogt overgaan, zou de moed herleven en en wij twijfelen niet, of het stedelijk bestuur onzer hoofdstad zou niet achterwege blijven, om door eene herziening van het noodlottig stelsel van belastingen, hetwelk deze stad drukt en het weren van het groot getal misbruiken, welke hier bestaan, aan Noord-Brabands hoofdstad haren ouden bloei en voormalige welvaart terug te geven.

Met een uitsprekelijk genoegen hebben wij dan ook vernomen, dat een rekwest tot het bevorderen eener uitwatering, in de hoofdstad onder den handel in omloop is en reeds door een zeer aanzienlijk getal handteekeningen van de achtenswaardigste ingezetenen der stad is bekleed. Wij hopen in de gelegenheid gesteld te zullen worden, dit rekwest in zijn geheel mede te deelen en nog meer hopen wij, dat de Regering toch eenmaal het oor aan de regtvaardigheid en billijkheid leenen zal en Noord-Brabant: het zoo kalme, trouwe en rustige Noord-Brabant, niet langer als een stiefkind, als een wingewest, en zijne bewoners als verdachte onderdanen, welke benaming zij door hun gedrag ten allen tijde zoo zeer gelogenstraft hebben, zal behandelen.

Nog hebben wij van zeer goede hand vernomen, dat de Gedeputeerde Staten der provincie ook de handen hebben geslagen aan de repartitie der door de belanghebbende polders bij te dragen gelden, tot volmaking der aangewezen som van 900,000. Na overleg met den hoofd-Ingenieur van den Waterstaat en de verdere autoriteiten, is aan de verschillende polderbesturen, welke in de repartitie opgenomen zijn, door Gedep. Staten hiervan kennis gegeven, met uitnoodiging, om vóór het einde dezer maand hunne bedenkingen, zoo zij bestaan, aan Gedep. Staten medetedeelen. Dit doet de hoop weder herleven; moge zij niet weder te leur gesteld worden.

ITALIE.

ROME 30 september. Pater Rossi, der congregatie van den H. Philippus Neri, is II. zaterdag met depeches van den kardinaal Ferretti naar Weenen en Berlijn vertrokken. Goed onderrigte personen beschouwen deze zending als zeer gewichtig.

— Over de ontruiming van Ferrara blijft geen twijfel meer overig. Daar de Oostenrijkers eerst den 3 oktober daartoe hebben kunnen overgaan, spreken de tijdingen uit Italië daarvan nog niet als van eene verrigte daad.

— Uit Turyn schrijft men van den 2 oktober. De hoofdstad van Piemont heeft ook hare volksbeweging gehad. Den 30 september, verjaardag van Karel Albert, verkregen een aantal muzikanten verlof van het gouvernement om des avonds, de stadswallen het loflied van Pius IX te zingen.

De tijding verspreidde zich spoedig door de stad. Meer dan 30,000 menschen kwamen op het afgesproken uur ter plaatse bijeen. Ten zeven ure hieven een honderdtal stemmen het lied aan en het vólk antwoordde in koor en juichte toe onder den kreet van *Leve Pius IX! Leve Karel Albert!* Maar spoedig volgden daarop andere kreten en de meernigte sloeg den weg in naar den oostenrijkschen ambassadeur, onder het roepen van: *Leve de on-*

(1) Van eene goede zijde zijn wij onderrigt, dat in deze stad op 't oogenblik niet minder dan 163 belastbare huizen, waaronder er kapitale, ledig staan.

afhankelijkheid van Italië! Weg met de Oostenrijkers! Dood aan de Oostenrijkers! Zoo riepen eenige honderden van jongelieden, toen eensklaps eene groote troep gendarmen verscheen en hún den weg afsneed. Op dat punt ontstond een begin van worsteling, welke echter spoedig door de overmagt gefnuikt werd. Een twintigtal personen, waaronder een advocaat, werden in hechtenis genomen, doch des anderen daags weder in vrijheid gesteld.

Op dien dag had de stad hare vorige rust herkegen; doch na de groote revue der troepen, op het plein van het kasteel, ontstond een droevige strijd tusschen de soldaten en de artilleristen. Van beide zijden zijn eenige manschappen dood op het slagveld gebleven; eene vrouw, welke, naar men zegt, de eerste oorzaak van dit akelig voorval was, is met eene sabel doorstoken geworden en onmiddellijk gestorven. Op dit oogenblik is de rust onder de burgers en de militairen geheel hersteld. De toestand van Italië over het algemeen is gunstig.

De ministerraad zou den 2 October te Turyn vergaderen, om zich met de aangelegenheden van Italië bezig te houden en de middelen te overleggen, om het sardinisch volk aan de algemeene beweging deel te doen nemen. Een aantal aanzienlijke personaadjen zou tot bijwoning van dien raad geroepen worden.

AMERIKA.

De Steamer *Washington* heeft tijdingen uit de Vereenigde Staten medegebragt tot den 23 september. De *Washington Union*, orgaan van het amerikaansch kabinet, zegt dat het gouvernement vast besloten heeft, den oorlog met nieuwe kracht door te zetten indien Mexico weigert, den vrede aan te nemen op de voorwaarden, welke de heer Trist moet aanbieden en dat het alsdan een wezenlijke veroveringsoorlog wezen zal.

Men heeft te Washington het officieel rapport der overwinningen van 19 en 20 augustus, door den generaal Scott behaald, nog niet uitgegeven.

GRIEKENLAND.

ATHENE, 26 september. De turksche zaakgelastigde heeft, op bevel der Porte, den 20 september deze hoofdstad verlaten.

ZWITSERLAND.

De toezending van wapens door Frankrijk aan de kantons van den *Sonderbund* heeft de verontwaardiging der radikalen in hooge mate gaande gemaakt. Van alle zijden heeft men aan den grooten raad van Bern den weg van het konvooi aangewezen en op alle punten van Zwitserland heeft men de meeste waakzaamheid in acht genomen, doch al die voorzorgen hebben tot niets geleid. De zoo ijverig nagespoorde wapens zijn rustig door het kanton Neuburg getrokken en zijn thans ongewond, ter plaatse van bestemming aangekomen.

Groot was de toorn van het Vorort toen het vernam dat het fransche gouvernement de stoutheid zoo ver dreef, van aan het catholijk verbond wapens te leveren; gaarne had het aan het kabinet der Tuilerien genoegevoering voor zoo eene handelwijze gevraagd; doch het oordeelde raadzamer zich stil te houden, om aan de fransche bajonetten geene gelegenheid te geven, de grenzen over te komen. Het heeft dus tot het stilzwijgen besloten, maar neemt zich voor al het gewigt zijner verontwaardiging op Neuburg te doen vallen.

Omtrent de poging tot moord, op den heer de Salis-Soglio gepleegd, waarvan wij in de latere berichten van ons vorig nummer gesproken hebben, kunnen wij de volgende bijzonderheden mededeelen.

Vier duizend burgers waren ter vergadering (*landsgemeinde*) van Altorf, in het kanton Uri gegaan; allen hebben eenparig gestemd voor de handhaving, door kracht van wapens, van de onschendbare regten der kantonaale onafhankelijkheid.

Drie duizend vijf honderd burgers waren tegenwoordig bij de landsgemeinde van Zug, alwaar gestemd werd over het voorstel van een der leden om 's volks dankbaarheid aan het gouvernement over het gedrag dat het in de zaak van den *Sonderbund* gebuuden heeft, kenbaar te maken.

Liever sterven, dan als slaven te leven, was de algemeene kreet.

Te Zug vergaderde de landsgemeinde aan den oever van het meer. De majoor Hess, over de daden van het gouvernement sprekende, riep uit: «Dat het voortga te doen wat de eer des lands vordert. Wij zullen weten te sterven ter verdediging van de regten der vrijheid en der godsdienst.» Een daverend gejuich beantwoordde dit voorstel. Bravo! bravo! dit willen wij allen, om dat het goed is! antwoordden de omstanders terwijl zij de handen ophieven. Twee handen slechts werden er tegenopgestoken.

De heer de Salis-Soglio, generaal en chef van den *Sonderbund*, was bij die vergadering tegenwoordig. Bij het terugkeeren werd zijn rijktuig aangevallen door eene bende radikalen, die zich niet vergenoegden, hem op de schandelijkste wijze te beledigen, maar op hem en zijne reisgezellen schoten. De wederstand was krachtig; de inoordenaars namen de vlucht, maar allen gelukte het niet te ontsnappen en deze zullen voor het gerecht rekenschap van hun gedrag moeten afleggen.

Zoo de tijdingen uit Uri en Zug in het hart der behoudenden de hoop doen leven, zullen de radikalen en hunne vrienden niet zonder verontwaardiging vernemen, dat hunne vrijheidmoordende plannen eenen hevigen tegenstand in het kanton St. Gallen ontmoeten.

«Dat het catholijke Zwitserland zich gerust stelle, schrijft men uit dat kanton, wij zullen onzijdig blijven; nooit zal men ons de wapens doen opvatten tegen onze broeders, in wier overtuiging wij deelen. Catholiken van het oude Zwitserland, vertrouwt op God en vrees niet voor St. Gallen!»

Deze verklaring is des te gewigtiger, wijl het van de stemming van St. Gallen, bij de hervatting der werkzaamheden van den Landdag zal afhangen, of de oorlog aan den *Sonderbund* verklaard zal worden.

DUITSCHLAND.

Den 7 is te Borheim, bij Frankfurt, een maaltijd van 160 personen gehouden, waarbij niets anders dan paardenvleesch genuttigd heeft. Ondanks den vooruitgang welke het paardenvleesch eten in Duitschland maakt, waren er vele gasten, die met lange tanden aten. De voorstanders van het gebruik beweerden dat de slechts toebereidings hiervan de oorzaak was.

IERLAND.

In eene bijeenkomst van Iersche catholijke bisschoppen, dezer dagen te Loughrea gehouden, zijn de volgende besluiten met eenparige stemmen aangenomen:

«Aangezien er gegronde vrees bestaat, dat de oogst van het land ontoereikend zal zijn om de bevolking te voeden, noodigen wij de getrouwe geestelijkheid uit, ons eene staat te bezorgen van den toestand hunner parochianen, opdat wij een getrouw verslag van den nationalen nood onder de oogten van het gouvernement kunnen leggen en het alzo niet langer in de diepe en betreurenswaardige onkunde van de kwalen des lands blijve, waarop de ministers zich in het afgelopen jaar beroepen hebben, om zich te verontschuldigen wegens het niet bij tijds bestrijden van den verschrikkelijken hongernood, welke bijna twee miljoen menschen heeft weggesleept. Dientengevolge verzoeken wij de leden onzer geestelijkheid, de volgende vragen te beantwoorden:

1°. Hoe groot is, sedert de maand oktober van het verleden jaar het getal uwer parochianen, die ten gevolge van den hongernood en besmettelijke ziekten overleden zijn? 2°. Hoe groot is thans

de bevolking uwer parochie? 3°. Hoeveel huisgezinnen zijn gedwongen geweest hunne woning te verlaten? 4°. Hoeveel personen zijn in uwe parochie die tot den aanstand ongetrouwd van leven hebben? 5°. Hoe groot is het getal dergenen, die eenig land en een huis bezittende evenwel tot eene volstrekte armoede vervallen zijn? 6°. Komt u de toestand der inwoners even zorgwekkend tegen het aanstaande jaargetijde als in het verloopene voor?»

De te Loughrea vergaderde Kerkvoogden hebben niet willen scheiden, zonder een schitterend bewijs hunner hoogachting voor Pius IX te geven. Zij hebben zulks gedaan door een besluit, waarin zij verklaren dat zij, doordrongen van bewondering en dankbaarheid voor de edele pogingen, welke de H. Vader aanwendt, om aan zijne onderdanen en aan het gansche menschedom eene ware vrijheid te geven, bereid zijn, met al hunne krachten den waardigen opvolger van den H. Petrus te ondersteunen, om hem behulpzaam te zijn in zijne zegenpraal over al de vijanden der vrijheden van de catholijke Kerk.

SPANJE.

MADRID, 5 oktober. De eerste daad van het ministerie is geweest de Cortes tegen den 15 november op te roepen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 oktober. Het fransch gouvernement heeft eindelijk een besluit genomen betrekkelijk de leening, welke in de laatste zitting der Kamers goedgekeurd is. Den 10 november e. k. zal die leening aanbesteed worden. Doch in plaats van 350 miljoen te vragen, waartoe de wet magtigt, vraagt de minister van Financiën slechts 250 miljoen. De overige 100 miljoen zullen gebruikt worden tot vermindering der vlottende schuld, voortkomende uit de stortingen in de spaarkassen.

— De maarschalk Molitor heeft gisteren het hotel der Invaliden betrokken.

— Men zegt dat de heer Gluckberg, thans aan de vereischen der wet beantwoordende, tot de waardigheid van pair van Frankrijk zal verheven worden. Derselbe heer zou benoemd worden tot buitengewoon gezant van Madrid; na drie jaren in dien post gebleven te zijn, zou hij ambassadeur met titel wezen.

HERTOGENBOSCH, 13 October.

— Den 11 oct. is er een buitengewone raad van ministers geweest, die ten een ure is aangevangen en tot ruim vier ure geduurd heeft. Men houdt het er voor, dat daarin gehandeld is over de Troonsrede, welke aanstaanden Maandag, bij de opening van de gewone vergadering der Staten-Generaal, zal worden gehouden.

— Z. K. H. prins Alexander neemt steeds in heterschap toe. Men verneemt dat Hoogstd. reis naar Madere alsnu voortgang hebben zal. De prins zal den 20sten dezer de residentie verlaten en waarschijnlijk den 25sten dezer uitzelfen om naar bovengemelde bestemming te vertrekken.

— CUYK 8 oktober. Deze gemeente had gisteren een feestelijk aanzien. De vlaggen wapperden van toren en andere gebouwen. De Schutters der Handboogschutterij: «*De groote Doelen de Harmonie*» alhier, vierden hun jaarlijksch feest van koningschieten. Het regenachtige weder, in den voormiddag, belette de daartoe uitgenoodigde Schutters der Handboogschutterij «*Oefening en Vermaak*» te Nijmegen, tot aller groote spijt, hunne overkomst ter bijwoning van dit feest te volvoeren, waardoor hetzelfde grooten lusten zou zijn bijgezet geworden, te meer daar ook wellicht de zoo ijverig beeminaar der Handboogschutterij, den Hoog Welgeboren Heer Baron Sweers de Landen, in feest met deszelfs tegenwoordigheid zoude hebben vereerd. Nadat de Schutterkoning, de heer A. F. Reijnders, door de gezamenlijke Schutters en onder het spelen der muziek van het hier bestaande muziekgezelschap *de Harmonie* was afgehaald, troffen in geregelden optocht door de straten naar de Societets-lokaal, alwaar terstond met den wedstrijd werd aangevangen. Eene groote menigte was bijeenvergaderd, om de beeminaars van den edelen handboog naar het koningschap te zien dings. De heer J. A. Reijnders behaalde de overwinning, werd na als Schutterkoning te zijn uitgeroepen, door den Hoogachtbaren Heer Burgemeester de gemeente met de koninklijke waardigheden omringd. Zijn Edelachtbare wenachte hem geluk, en in korte woorden, ondubbelduidig blijken van

gevoegen over den steeds toenemenden bloei des gezelschaps.

De Koning den fraai versierden troon beklimmen hebbende, werd hem de eerewijn aangeboden en de beker door hem op aller welzijn en op den voortdurenden vooruitgang der Koninkrijkschutterij geleid. In het veld van den avond liet zich bij tusschenpozing de muziek hooren en verblijdden zich alle aanwezigen in eene gepaste vrolijkheid.

AMSTERDAM 10 oktober. Men vernemt, dat er een bevel van inhechtenisstelling door den regter zonde verleend zijn tegen een advocaat ter dezer stede, die door zedeloos gedrag, ten laatste tot het misdrijf van valsheid in geschriften zoude gebragt zijn.

ARNHEM 9 oktober. Men meldt uit Berlijn van den 6 dezer, dat prinses Albert van Pruisen, gelijktijdig met den koning van Pruisen te Berlijn aankomende, hare kinderen aan het Pruisische hof heeft achtergelaten, en zelve zoo lang in 's Gravenhage zal vertoeven, tot dat er eene beslissing gevallen is, in haren eisch tot echtscheiding. Men verzekerde, dat het Pruisische hof zeer ontevreden was over het hof te Berlijn.

LATERE BEWIJZEN.

De grieksche Kamer heeft zonder voorbehoud het gedrag van het gouvernement in het verschil met Turkije goedgekeurd. Die vergadering heeft alzoo openlijke hulde gedaan aan de nagedachtenis van den heer Kolletti.

Een parijsch dagblad meldt dat koning Maria Christina naar Madrid vertrokken is; andere bladen spreken daar niet van, ofschoon het van eene andere zijde zeker schijnt dat Narvaez een koerier tot haar gezonden heeft met de tijding dat zij, wanneer zij verkiest, in Spanje kan terugkeeren.

De jongste zoon van den hertog van Aumale, de hertog van Guise, die den 11 september 11 geboren was, is overleden.

ONTVANGEN

VOOR

DE GEMEENTE VAN DE H. ROZA OP CURAÇAO.

Voor de arme kinderen van de St. Roza-Kerk op Curaçao f 4.50.
Van W. H. P. f 0.30.
Volgens vorige opgave f 47.00.

Totaal f 51.80.

Mengelwerk.

Dat het nieuwe ministerie in België, uit de verkiezingen van den 8 oktober geboren en voortspuitende uit de radicale clubs en vrijmetselaars-loges, de sympathie vindt van de zoogenaamde liberalen in andere landen en dus ook die der nederlandsche conservatieven van het radikalismus, zal wel geene melding behoeven, noch verwondering baren. Trouwen, het nieuwe belgisch ministerie is aan de catholieke godsdienst vijandig en moet dus bij het haatdragend radikalismus, hetwelk hier te lande aan den vrijheidmoordenden rekingsmaat de hand gehouden heeft, vriendschap en deelneming vinden. Ook heeft het bij ons niet aan bevestigingen van dien aard ontbroken.

Dezelfde gevoelens geven ook dezelfde taktiek. Zij die belgische bladen lezen, behoeven van ons niet te leeren, welke taktiek het radikalismus aldaar volgt. Alle middelen zijn goed om tot het doel te geraken. Eer, verdienste, langdurige trouw, niets van dat alles wordt in aanmerking genomen. Weigert men zich bij de clubs aan te sluiten, dan denkt men tot niets; behoort men tot de clubs dan is men *ipso facto* tot alles in staat. Het is nu zelfs voover gekomen dat degenen, die vroeger als liberalen bekend waren, door de toenmalige oppositie opgehouden werden, thans aan de gezamenlijke aanvallen van de clubs blootstaan, indien zij weigeren hun hoofd onder die redders der menscheit te krommen. Nog heden hebben wij daarvan

een sprekend voorbeeld aangetroffen. Doch wij willen hierover thans niet uitwijden, omdat het niet behoort tot het onderwerp hetwelk wij wilden behandelen.

Het is bekend, dat een der laatste handelingen van het vorig ministerie was de benoeming van den heer van der Straten Ponthoz tot belgisch gezant te Rome. Doch het is evenzeer bekend dat het nieuwe ministerie zijne loopbaan begonnen is met recht en links door de ambtenaren heen te maaijen en alles neer te vellen wat niet zeker met lijf en ziel aan de nieuwe bewindvoerders verknocht was. Men wachtte niet tot dat die ambtenaren, hetzij door woorden of daden, hunnen afkeer tegen de nieuwe orde van zaken zouden blootleggen, men vroeg zelfs niet, of die ambtenaren bereid waren, ook onder het nieuw bewind hunnen plicht trouwhartig te vervullen, men sloeg maar blindelings om zich heen; eensdeels aangevoerd door de egte beginselen van *liberalismus*, welke het tegenwoordig ministerie bezield, anderdeels gedwongen door de noodzakelijkheid, om aan degenen, aan wie men zijne plaats op het kussen te danken had, een vetten brok tot belooning toe te werpen; want de belangloosheid der liberalen, van dien stempel is immers zoo overbekend, dat zij een spreekwoord geworden is.

Onder de ambtenaren, die aldus het onderspit moesten delven, behoorde de heer van der Straten. Zijne benoeming, ofschoon reeds door het hof van Rome goedgekeurd, werd ingetrokken en de heer Leclercq werd benoemd. Doch het ministerie had eenigzins buiten den waasf gerekend. Binnenslands moege het doen wat het wil, en niets anders aantreffen dan gedweeë slagoffers en gretige buitmakers; zoodra men de snaar der diplomatie aanroert, komen er ook andere belijgen in het spel. De pauselijke Nuncius te Brussel verklaarde aan den minister van Buitenlandsche Zaken, namens zijnen soevereïn, dat het hof van Rome de benoeming van den heer Leclercq niet zoude goedkeuren. Toen de heer Leclercq van deze verklaring kennis kreeg, heeft hij het gouvernement bedankt voor da hem opgedragene zending te Rome, en aan den minister van Buitenlandsche Zaken eenen brief geschreven, welken hij met eenen geleidbrief aan het brusselsche blad *l'Indépendance* ter plaatsing gezonden heeft. Van die beide brieven hebben wij in ons nummer van zaterdag 11 melding gemaakt en zelden wij dat de heer Leclercq, na hetgeen jegens hem geschied is aan de zoogenaamde catholieke partij te hebben geweten, aan den minister verklaart, dat het tegen zijne eer zou strijden, de nadere verklaringen tusschen het belgisch gouvernement en het hof van Rome af te wachten, en geeft te kennen, dat hij nu reeds, zonder eenige nadere verklaring, afstand doet van de zending, welke hem was toevertrouwd, tevens met al de kracht zijner ziel protesterende tegen de beleediging, welke zijn karakter is aangedaan en de lasterlijke aantijgingen, welke tegen hem zijn ingebragt, om den H. Vader tot zoodanig besluit over te halen.

Een weinig vroeger zelden wij, dat de Nuncius aan den minister verklaard had, dat de benoeming van den heer Leclercq bij het hof van Rome niet aangenaam konde zijn *withoofde van de antecedenten van dien heer*.

Deze explicatie maakte evenwel de rekening der radicalen niet uit. Er moest aan die zaak eene andere wending gegeven worden en die wending is te vinden in de *Arnhemse Courant* van zondag 11, waarin te lezen staat onder de rubriek »Brussel 7 oktober. De heer Leclercq heeft eenen uitvoerigen brief aan den uitgever van een der ministeriele bladen geschreven, bekend gemaakt, alsmede een tweeden brief aan den minister van buitenlandse zaken, waarin hij verzekert dat de afwijzing van het pauselijk bewind

» tegen hem in persoon is gerigt en wel ter zake » zijner godsdienstige gevoelens, als welke niet » zedeloos, zonden, zijn, betreffende de leer van de » kracht en den invloed van het pausdom, als men » dat te Rome wel zoude willen wenschen." »

Is nu de analyse van den bewuste brief van de heer Leclercq, door de *Arnh. Courant* medegedeeld, juist, dan is de onze valsche en zal men niet in gebrake blijven, daaruit voor ons zulke gevolgtrekkingen af te leiden, als ons zoo dikwijls gratis worden toegezonden. Is die analyse juist, dan is er een zekere blaas op het pauselijk bewind geworpen, en is het doel dat men zich voorsteld bereikt; trouwens, wanneer men ter bereiking van dat doel handelt, komt het er zoo naaw niet op aan, hoe men met waarheid en goede trouw opsprigt, mits men maar bij het publiek eenen ongunstigen indruk op de godsdienst te weeg brengt.

Doch, daar wij er op gesteld zijn, dat men onze berichten als geloofwaardig beschouwt en ten andere het van belang achten, het radikalismus meer en meer te ontmaskeren, ten einde de waar liberalen tegen hunnen vernielenden invloed te waarschuwen, vermeenen wij niet beter te kunnen doen, dan den brief van den heer Leclercq aan den minister van buitenlandse zaken in zijn geheel mededeelen en dan te vragen, waar daarin voorkomt, hetgeen de *Arnh. Courant* zegt en ingelezen te hebben.

Aan den minister van buitenlandse zaken.

Brussel 23 september 1847.

Mijnheer de minister:

Toen gij mij, met goedkenning des konings, de zending van Rome aanhoudt, zag ik in dat aanbod niets anders dan eene nieuwe gelegenheid, om mijn vaderland te dienen, en ik nam het volijverig aan, zonder een oogenblik te verontrusten dat mijne aannemng van de zijde van den H. Stoel de minste persoonlijke moeilijkheid zoude ondervinden; thans bestaat die moeilijkheid. De Nuncius, apostoliek heeft u officieel bekend gemaakt, dat zijn hof weigerde mijne benoeming goed te keuren, en dat die weigering gegrond was hierop, dat mijn antecedenten beletten dat men mij niet konde zoq ontfangen. Gij hebt wel is waar, mededeeling der depeche, waarbij hem die bekendmaking werd belast, gevraagd, en op zijne weigering, om u die mede te deelen zonder verlof van den H. Stoel, hebt gij besloten, alvorens eenigen maatregel te nemen, te wachten, tot dat dit verlof hem gegeven, of geweigerd zoude worden. Doch wat, ook onder dit oogpunt geschieden moege, de Nuntius heeft u niet te mijn officieel, in zijne hoedanigheid van Nuntius, en uit naam van het hof van Rome, aangezegd, hetgeen ik zoo even vermeld heb; en ten zij men zegge dat die minister u misleid heeft en geen vertrouwen verdient, moet men er wel geloof aan staan. De gevraagde mededeeling zal u wellicht eenige nadere bijzonderheden doen vernemen, maar niets grondigs meen leeren en het blijft officieel, waar, dat mijne benoeming niet aangenomen is, en dit wel om geheel persoonlijke beweegredenen, beleedigend voor mijn karakter, en formeel uitgedrukt, zonder dat men zich alvorens in behoortelijke vormen, vergewist heeft, om trent het ware of valsche dat in die beweegredenen konde gelegen zijn.

Zoodanige toestand, gij zelf hebt het erkend, mijnheer de minister, raakt mij te persoonlijk, dan dat ik mij daarmede niet directelijk en onafhankelijk van staatkundige beschouwingen zou moeten bezig houden; althans indien men immers, zelfs onder het oogpunt eener gezonde staatkunde, eene afteyking kan maken van de eer van een man, die gevepen wordt om zijn vaderland te dienen, hetgeen ik, voor mij, niet geloof.

Ik heb dus na ons gesprek van gisteren ernstig nagedacht over hetgeen mij te doen stond en vond dat er slechts twee wegen voor mij openstonden: of onmiddellijk afstand te doen van de zending; welke ik eerst aangenomen had, onder openlijk verzet tegen de beleediging mijn karakter aangedaan; of te wachten tot dat, na de verklaringen, welke tusschen het belgisch gouvernement en het hof van Rome, wanneer eenmaal de gevraagde mededeeling mogt toegestaan of geweigerd zoude zijn, moesten gevoerd worden, mijn persoon van alle aantijginging zou gezuiverd en uit dien hoofde; of alleen uithoofde van staatkundige beschouwing of van achting voor den koning zou aangenomen, of herhaaldelijk afgewezen worden. Dit laatste besluit kan ik niet nemen, mijnheer de minister; een man die eerbied voor zichzelf heeft, die zich nooit iets te verwijten heeft gehad of wien men nooit iets heeft kunnen verwijten, dat hem onwaarlijk zoude maken, overal ontvangen te worden, kan niet, zonder zich te onteeren, aflalen tot eigene regtvaardiging of zich te laten regtvaardigen daar, waar hij geene rekenschap van zijne daden verschuldigd is. Evenmin kan hij na eene weigering van dien aard, als u officieel bekend is gemaakt, zonder zich te onteeren, zich eene aanneming laten welgevalven, gegrond op beweegredenen, welke vreemd aan zijnen persoon zijn, of zich aan eene tweede weigering blootstellen, welke nog beleedigender zou zijn dan de eerste, omdat zij met meer overleg zou gedaan zijn. Mijne eer, mijnheer de minister, is mijn kostbaarst goed; zij behoort niet aan mij alleen, zij behoort niet minder aan mijne kinderen dan aan mij, en ik durf er bij voegen, dat zoodra het geldt mijn vaderland te dienen, zij evenzeer aan mijn vaderland behoort. Ik zal dus niets doen, wat haar in het minste krenken kan, en dan blijft mij slechts een besluit over, namelijk van nu af, zonder nadere verklaring met het hof van Rome, afstand te doen van de zending welke gij mij uit naam des konings opgedragen hebt en openlijk en uit al de krachten mijner ziel te protesteren tegen al het beleedigende, hetwelk voor mij gelegen is in de weigering, welke u, namens dat hof, aangezegd is.

Dit is hetgeen ik uitdrukkelijk bij deze doe, daarbij verklarende, dat er geen offer is, hetwelk mijn vaderland niet van mij vergen kan, en mij, overigens, wat mijne eer betreft, beroepende op het getuigenis van mijn geweten even als op dat mijner medeburgers, in wier midden ik geleefd heb.

Ik behoef hier niet bij te voegen, dat ik, met te handelen zoo als ik doe, geenszins beschouwd wil worden, noch het gouvernement, noch den H. Vader te gispren. Het gouvernement heeft mededeeling gevraagd der depeche, welke de Nuntius gemachtigd heeft zijne bekendmaking te doen en alle besluit opgeheven, tot dat het die mededeeling of eene weigering derzelve zou ontvangen hebben. Door dien weg in te slaan heeft het gedaan wat het vermeende door de voorzigtigheid gevorderd te worden, teneinde zelfs den schijn van voorwendsel aan de kwaadwilligheid zijner vijanden te ontnemen. Wat den H. Vader betreft, hij is op eene onwaardige wijze bedrogen door eerlooze lasteraars en zijne groote ziel zou mij begrijpen, indien zij deze regelen konde lezen. Ik zou mij gelukkig geroepen hebben, de vertegenwoordiger van den koning der Belgen bij Z. H. te zijn, doch zou eene dusdanige zending onwaarlijk wezen, indien ik had kunnen aarzelen haar, na het gebeurde, aan te nemen.

Ontvang, mijnheer de minister, de verzekering mijner hoogen onderscheiding.

(get.) M. N. J. Leclercq.

Alle verdere beschouwingen zijna de mededeeling overbodig.

Advertentien.

BEKENDMAKING.

De tegen aanstaande, *Vrijdag* 15 dezer, aangekondigde VERKOOPING van TIMMERHOUT, op de Smalle Haven,

is tot nadere bepaling **UITGESTELD.**

Die iets te vorderen heeft van, of schuldig is aan de 's Hertogenbosch gewoond hebbende en overledene echtgenooten **HERMANNUS VAN ALTENA** en **PETRONELLA PIJNAPPELS**, gelieve daarvan opgave of betaling te doen, voor den 1e November 1847, ten Kantore van den Notaris **REES**, te 's Hertogenbosch.

Een bekwame

S M I D S K N E C H T

KAGCHELMAKER en BANKWERKER,

van goed gedrag, dadelijk **VAST WERK** tegen goed loon begeerende, vervoegde zich in persoon of met franco brieven aan den Uitgever dezer.

Provincie

NOORD-BRABAND.

AANBESTEDING.

Op *Woensdag den 27 October 1847*, des voormiddags ten 11 ure, zal door het **GEMEENTE-BESTUUR van SCHIJNDEL**, in bijzijn van den Heer **HOOFD-INGENIEUR VAN DEN WATER-STAAT**, in de Provincie **NOORD-BRABAND**, ten Raadhuse van *Schijndel* worden

AANBESTEED:

Het maken van **VIER GE-METSELDE DUIKERS**, in en het **BEGRINDEN van de AARDENBAAN** van of het *Dorp Schijndel tot aan de Zuid-Willemsvaart in de rigting van Heeswijk*, hebbende eene lengte van **3900 Ellen**; met het **Onderhoud van dien, gedurende een jaar na de voltooying.**

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het Bestek, op hetwelk de bovengemelde Aanbesteding zal plaats hebben, zal, boven en behalve op het Raadhuis te *Schijndel* ter lezing liggen, te 's Hertogenbosch, in het **Nederlandsch- en Eindhovens-Koffijhuis**; te *Grave*, bij de **Wed. SCHOONENBERG**; te *Heusden* in het Logement het **Wapen van Amsterdam**; te *Schijndel* in het Logement de **Zwaan**, bij **J. VAN DER VEN** en te *Heeswijk*, in de **Zwaan**.

Zullende daags vóór den dag van besteding, af mede des noods 's morgens tusschen 8 ure van laatstgemelden dag de noodige kenniswijzing in loco woontogedane; terwyl intusschen de verlangde voorafde inlichtingen te bekomen zijn, zoo bij den Heere **HOOFD-INGENIEUR** vooropge, te 's Hertogenbosch, als bij het **GEMEENTE-BESTUUR** van *Schijndel*.

Zeg het Voort.

GOEDKOOP TE KRIJGEN

te **WERT,**

Meer dan **100,000** welige, driejarige

ELZEN PLANTZOELEN

Adres, bij **W. VAN DEN BOOGHART**, ten gelichte *Allwoert* aldaar.

J. SMIT Gz., A. B. VAN DER VIES, L. A. KESPEL en **A. SENATOR** zullen door den **Deurwaarder WORMSER**, op *Dingsdag den 2 November 1847*, (IN PLAATS VAN **ROGGETOBER** zoo als vroeger bepaald was), s avonds ten 6 ure precies, in den **Strakken-Grond** in de Nes te *Amsterdam*, aan de meestbiedenden presenteren te

VERKOOPEN

- 500 **BALLEN PORTUGAALSCH**
- 60 **BAALTJES PERUAANSCH**
- 53 **BALLEN SMIRNSCH**
- 23 **BALLEN DEENSCH**
- 62 **BALLEN BUENOS AYROS**
- EN
- 52 **BALLEN KAMLING**

De informatie maken, volgens gedrukte *Wolven*, in tusschen bij voornoemde Makelaars te bekomen zijn.

GranaMarkt

van **H. E. R. T. O. G. E. N. B. O. S. G. A. N. O. I.**
Maandag en Dingsdag, *den 12 October*,
ROGGE / 7.15, / 7.65 a / 8.00.
BOEKWEIT / 6.15 a / 7.50 / 8.15.
HAVER / 5.25 / 5.65.

EINDHOVEN den 12 October 1847

De prijzen der **Granen** van hier gewoest:
Een **Nederlandsch Mud Rogge** 7.40.
" " " **Boekweit** 7.00.
" " " **Haver** 3.10.
" " " **Pond Roggebrood** 0.00.
" " " **Boter** 0.78.

AMSTERDAM den 12 October

Tarwe met enige handel aan cons.: 185 p. Mecklenb. f 390; 126; 130 p. b. Pools. f 405; 428; 127 p. Vries. f 355; 132 n. Holst. f 370; 135 p. n. Mecklenb. f 377 in cons.: 128 p. o. Koinab. f 390.
Rogge met redelijken handel; in cons.: 115 p. Peterb. f 195; 116; 118 p. Arch. f 200; 205; 124 p. Lal. f 230; 122 p. dito f 222.
Gast in een doer: 112 p. Deensche f 240; 116 p. n. Holst. f 246.
Boekweit slap en steen in de markt somtijt soorten tot f 8 heer bij gerijpen reukocht: 121; 125; 127 p. n. Holst. f 260; 272; 278, mindere gewigten in evenredigheid lager geveld. (niet zoudt nemen).

OPGAVEN van de Hoofte der Rivieren de **Maas** te *Graven* van de **Dijze** te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure

Dag	MAAS TE GRAVE				DIJZE TE 'S BOSCH			
	BOVEN	OP	GRAVEN	GEVALLEN	BOVEN	OP	GRAVEN	GEVALLEN
0en	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.
11	6	15	6	"	"	"	"	"
12	6	15	10	"	"	16	7	"
13	"	"	"	"	"	15	4	"

De **O.** te 's Bosch is 4 el 14 duim boven **AP.**

De **O.** van den **Rijn** te *Kaulen* is 10 bove

Ter Drukkerij van **D. A. A. DE ROOY.**